

Planimetria

część 1

Wiktor Persak

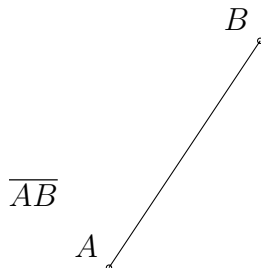
I Liceum Ogólnokształcące w Bydgoszczy im. Cypriana Kamila Norwida

Spis treści

1 Definicje

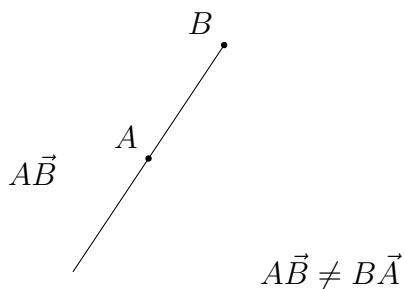
1.1 Odcinek

Odcinkiem o końcach A i B nazywamy zbiór składający z punktu A i B oraz wszystkich punktów leżących między punktami A i B .

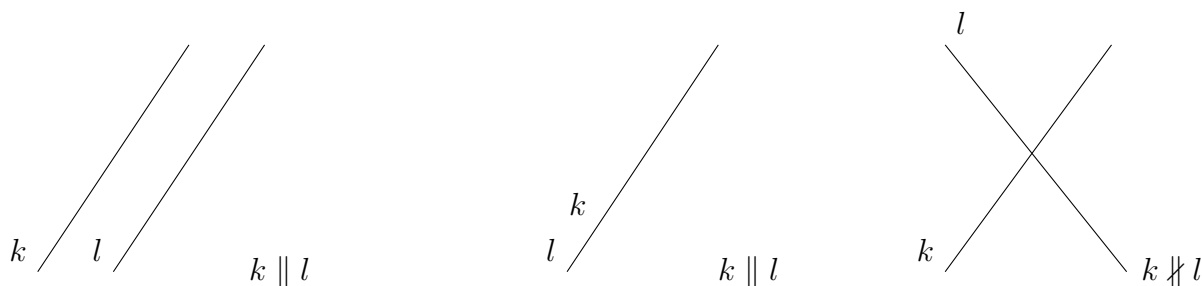
1.2 Półprosta

Jeżeli A i B są różnymi punktami, to półprostą o początku A przechodzącą przez B nazywamy zbiór składający się z punktu A i wszystkich punktów leżących po tej samej stronie punktu A co punkt B .

1.3 Proste równoległe

Dwie proste k i l nazywamy równoległymi, wtedy i tylko wtedy, gdy nie mają żadnego punktu wspólnego lub gdy są równe.

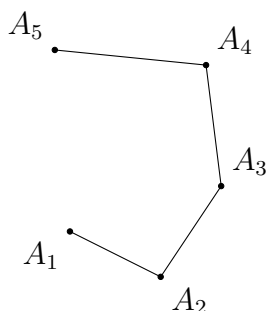
1.4 Odległość

Liczbę $|\overline{AB}|$ nazywamy odległością odcinka $\overline{AB}$ albo odległością między punktami A i B .
 $AB = d(A, B)$ - odległość między punktami A i B

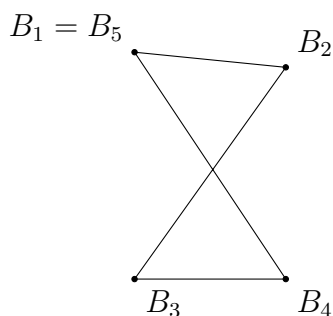
1.5 Łamana

Dane są punkty: $A_1, A_2, A_3, \dots, A_{n-1}, A_n$.

Łamaną nazywamy figurę złożoną z odcinków $\overline{A_1A_2}, \overline{A_2A_3}, \dots, \overline{A_{n-1}A_n}$.

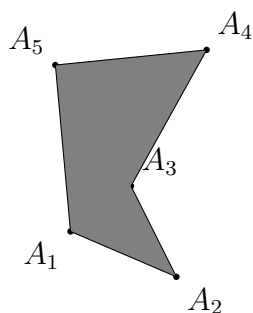

Łamaną nazywamy zamkniętą, gdy $A_1 = A_n$.

1.6 Wielokąt

Wielokątem nazywamy część płaszczyzny ograniczoną łamaną zamkniętą wraz z tą łamaną.

1.7 Okrąg

Określamy o środku O i promieniu r nazywamy zbiór punkt płaszczyzny, których odległość od punktu O wynosi r .

$$o(O, r) = \{X \in \Pi : OX = r\}$$

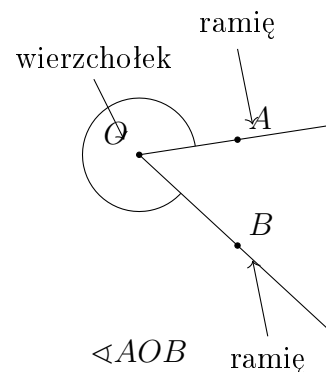
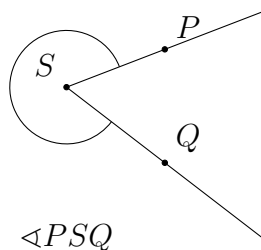
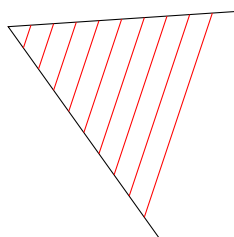
1.8 Koło

Kołem o środku O i promieniu r nazywamy zbiór punktów płaszczyzny, których odległość od środka jest mniejsza bądź równa r .

$$o(O, r) = \{X \in \Pi : OX \leq r\}$$

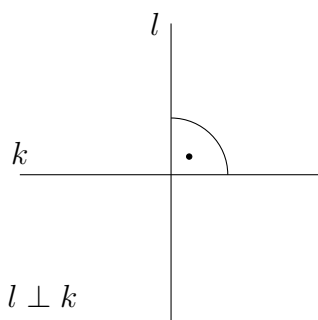
1.9 Kąt

Kątem nazywamy dwie półproste o wspólnym początku wraz z jednym z dwóch obszarów, na które te półproste dzielą płaszczyznę.

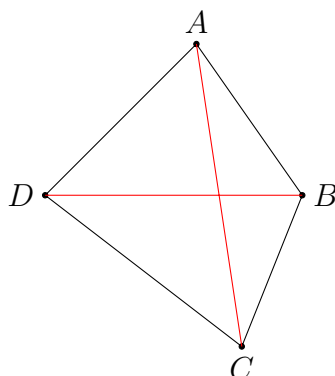
1.10 Proste prostopadłe

Proste, które przecinają się pod kątem prostym nazywamy prostopadłymi.

1.11 Przekątna

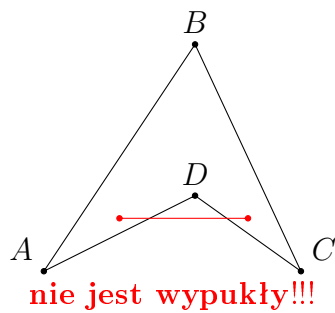
Przekątną wielokąta jest odcinkiem wielokąta łączącym wierzchołki wielokąta, który nie jest bokiem.

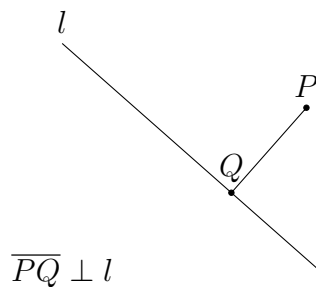
1.12 Figura wypukła

Figurę nazywamy wypukłą, wtedy i tylko wtedy, gdy każdy odcinek o końcach w tej figurze zawiera się w tej figurze.

Figura F jest wypukła wtedy i tylko wtedy, gdy $\forall_{A,B} (A, B \in F \implies \overline{AB} \subset F)$.

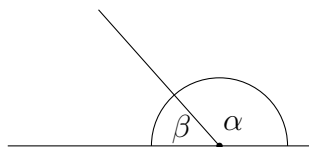
1.13 Odległości punktu od prostej

Odległością od punktu P od prostej l nazywamy długość odcinka $\overline{PQ}$.

$$d(P, l) = PQ$$

1.14 Kąt przyległy

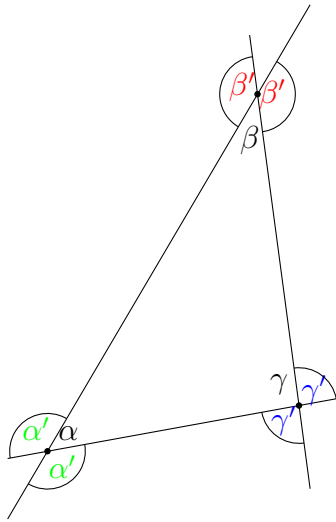

$$\alpha, \beta - \text{kąty przyległe}$$

$$\alpha + \beta = 180^\circ$$

1.15 Kąta zewnętrznego

Kątem zewnętrznym wielokąta wypukłego nazywamy każdy kąt przyległy do kąta wewnętrznego tego wielokąta.

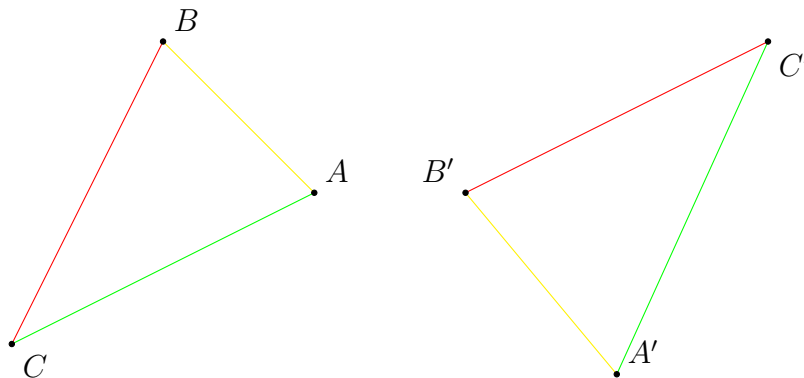
1.16 Trójkątów przystających

Dwa trójkąty nazywamy przystającymi, wtedy i tylko wtedy, gdy mają takie same miary kątów i długości boków.

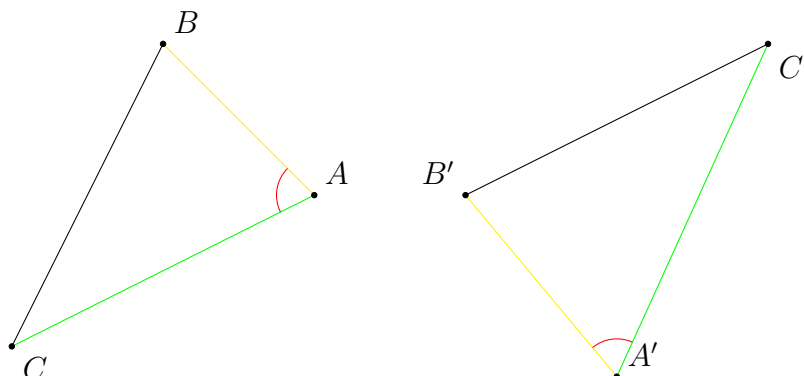
$$\triangle ABC \equiv \triangle A'B'C'$$

Cechy przystawiania trójkątów:

- bok-bok-bok(BBB):
Jeżeli $AB = A'B'$, $BC = B'C'$, $AC = A'C'$ to $\triangle ABC \equiv \triangle A'B'C'$.

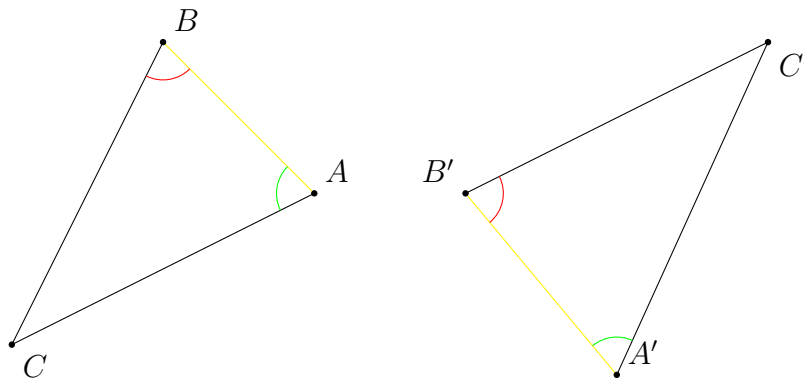

- bok-kąt-bok(BKB):
Jeżeli $AB = A'B'$, $AC = A'C'$, $\sphericalangle A = \sphericalangle A'$ to $\triangle ABC \equiv \triangle A'B'C'$.

- kąt-bok-kąt(KBK):

Jeżeli $AB = A'B'$, $\sphericalangle A = \sphericalangle A'$, $\sphericalangle B = \sphericalangle B'$ to $\triangle ABC \equiv \triangle A'B'C'$.

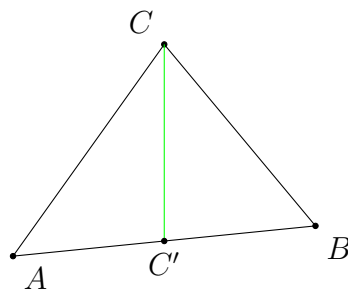

1.17 Symetralna odcinka

Symetralną niezerowego odcinka nazywamy prostą prostopadłą do tego odcinka przechodzącą przez jego środek.

1.18 Środekowa boku

Środekową boku nazywamy odcinek łączący wierzchołek z środkiem przeciwległego boku.

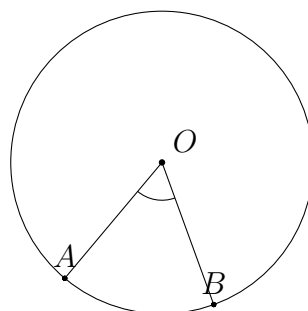
C' - środek odcinka AB

CC' - środkowa odcinka AB

1.19 Okrąg opisany

Okręgiem opisanym na wielokącie nazywamy okrąg do którego należą wszystkie wierzchołki tego wielokąta.

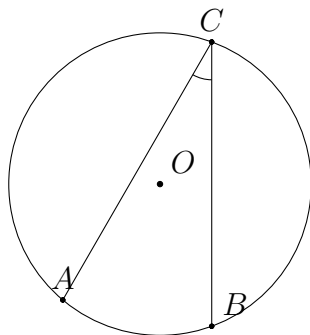
1.20 Kąt środkowy

Kąt $\sphericalangle AOB$ jest środkowy.

1.21 Kąt wpisany

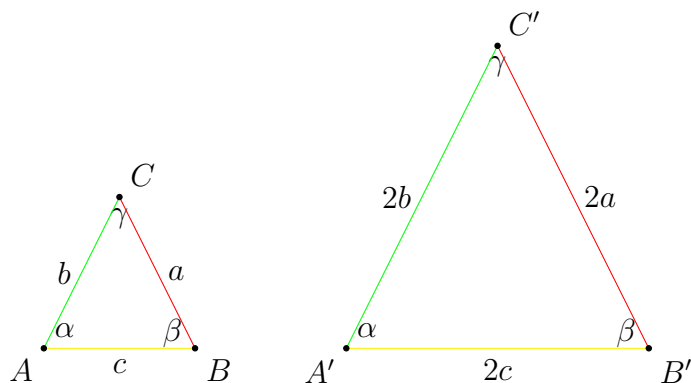
Kąt $\sphericalangle ACB$ jest wpisany.

1.22 Okrąg opisany

Określenie: Okręgiem wpisanym w wielokąt wypukły nazywamy okrąg, który jest styczny do wszystkich prostych zawierających boki wielokąta, którego środek jest wewnątrz wielokąta.

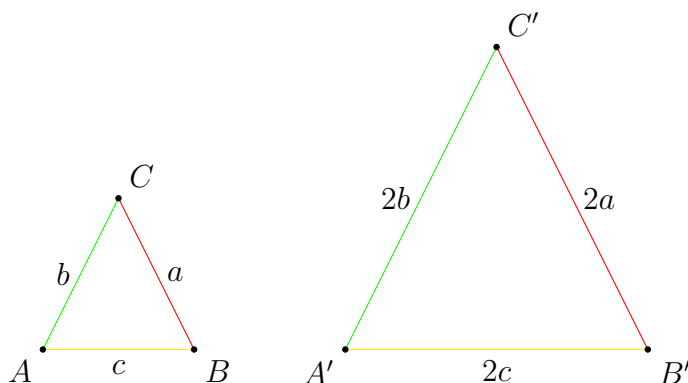
1.23 Podobieństwa trójkątów

Dwa trójkąty nazywamy podobnymi, jeżeli mają równe kąty i boki jednego trójkąta są proporcjonalne do odpowiednich boków drugiego trójkąta

$\triangle ABC \sim \triangle A'B'C'$ Cechy podobieństwa trójkątów:

- bok-bok-bok(BBB):
Jeżeli $\frac{AB}{A'B'} = \frac{BC}{B'C'} = \frac{CA}{C'A'}$, to $\triangle ABC \sim \triangle A'B'C'$.

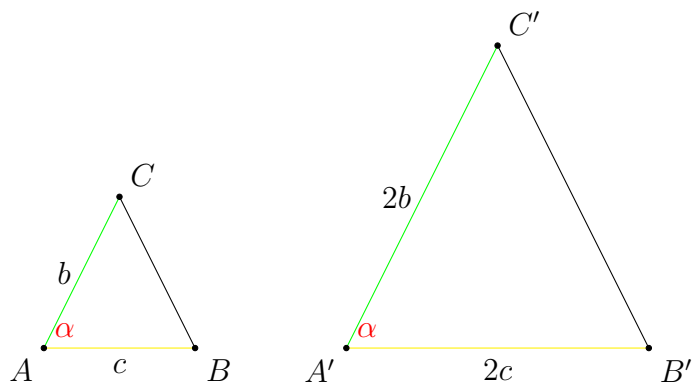

$$\frac{AB}{A'B'} = \frac{BC}{B'C'} = \frac{CA}{C'A'} = \frac{1}{2}$$

Wówczas:

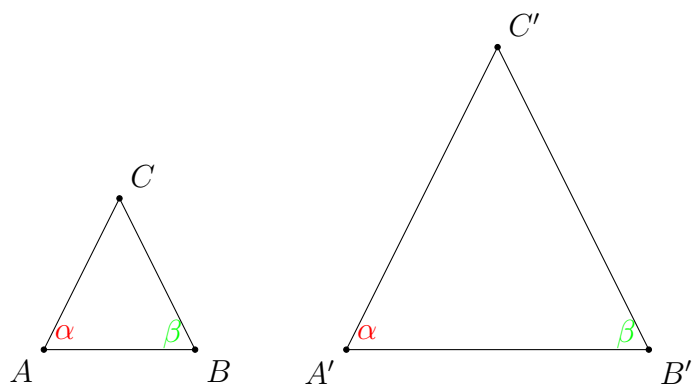
$$\Delta ABC \sim \Delta A'B'C'$$

- bok-kąt-bok(BKB): Jeżeli $\frac{AB}{A'B'} = \frac{CA}{C'A'}$ oraz $\sphericalangle A = \sphericalangle A'$, to $\Delta ABC \sim \Delta A'B'C'$.

- kąt-kąt(KK):

Jeżeli $\sphericalangle A = \sphericalangle A'$ oraz $\sphericalangle B = \sphericalangle B'$, to $\Delta ABC \sim \Delta A'B'C'$.

2 Aksjomaty

Aksjomat 1. Przez dwa różne punkty przechodzi dokładnie jedna prosta.